

Алла Вікторівна Вознюк,

кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

ЗМІСТ І СТРУКТУРА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ КЕРІВНИКІВ ОСВІТНІХ ОРГАНІЗАЦІЙ ДО УПРАВЛІННЯ ПЕДАГОГІЧНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

У статті розкрито сутність психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками. Визначено зміст та структуру психологічної підготовки керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками у системі післядипломної педагогічної освіти.

Ключові слова: управління педагогічними працівниками, психологічна готовність керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками, освітні організації, післядипломна педагогічна освіта.

Постановка проблеми у загальному вигляді. У контексті загальноєвропейської інтеграції України, упровадження європейських норм і стандартів в освіті, реалізації концепції неперервної освіти особливої уваги потребує дослідження проблеми вдосконалення управлінської діяльності керівника освітньої організації у системі післядипломної педагогічної освіти. Одним із важливих напрямків такої професійної підготовки є формування психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками, оскільки від вдалого управління педагогічними працівниками залежить не лише задоволення освітніх послуг, а й розвиток самої освітньої організації. Це вимагає від сучасного керівника освітньої організації вміння виходити за межі існуючих знань та віднаходити оригінальні рішення у роботі з педагогічними працівниками.

Отже, вочевидь достатньо актуальним постає питання щодо створення програми психологічної підготовки керівників освітніх організацій до

успішного управління педагогічними працівниками. Необхідність у розробці та впровадженні цієї програми викликано і тим, що результати дослідження основних складових управління педагогічними працівниками (підбір та відбір педагогічних працівників, професійна адаптація педагогічних працівників, оцінка педагогічних працівників, професійне навчання педагогічних працівників, особистісно-професійне зростання педагогічних працівників) свідчать, що більшість керівників освітньої організації здійснюють цей процес на “інтуїтивному” рівні і відповідно до нормативних документів [5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми і на які опирається автор. Визначаючи специфіку психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками, у першу чергу, необхідно відмітити, що останнім часом значна кількість досліджень присвячена вивченню психологічної готовності керівників освітніх організацій до окремих напрямків управлінської діяльності, а саме, досліджувались такі аспекти: зміст та структура загальної психологічної готовності керівників закладів середньої освіти до управління (Л. М. Карамушка) [8]; психологічні умови підготовки керівників загальноосвітніх навчальних закладів до управлінського спілкування (О. В. Брюховецька) [1]; формування психологічної готовності заступника директора школи до взаємодії з учителями в умовах конфлікту (Т. М. Дзюба) [6]; формування психологічної компетентності менеджерів освіти до управління змінами в освітніх організаціях (В. М. Івкін) [7]; психологічна готовність керівників освітніх організацій до попередження професійних криз (А. С. Москальова) [11]; зміст і структура психологічної готовності керівників загальноосвітніх навчальних закладів до взаємодії зі шкільною психологічною службою (І. М. Овдієнко) [12]; формування психологічної готовності керівників закладів середньої освіти до прийняття управлінських рішень (О. О. Тополенко) [13]; психологічна підготовка керівників загальноосвітніх навчальних закладів до формування позитивного іміджу освітньої організації (М. В. Фадєєва) [14] та ін.

Разом із тим, проблема психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками як цілісне психологічне утворення раніше не була достатньо вивчена.

На основі аналізу наукової і спеціальної літератури, присвяченій проблемі психологічної готовності, під психологічною готовністю керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками ми будемо розуміти систему спонукаючих чинників (мотивів, ціннісних орієнтирів), індивідуально-особистісних характеристик та рівнів компетентності (знання, уміння, навички), які забезпечують успішну роботу з педагогічними працівниками [2].

У наших попередніх дослідженнях розкрито сутність та основні компоненти психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками [2], подано дизайн дослідження і діагностичний інструментарій для вивчення психологічної готовності керівників до управління педагогічними працівниками [3], визначено чинники, що впливають на формування психологічної готовності керівників до управління педагогічними працівниками [4] тощо.

Водночас, практично нерозглянутими залишаються питання, які стосуються змісту та структури психологічної підготовки керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками, зокрема, у системі післядипломної педагогічної освіти.

Метою статті є визначення змісту і структури психологічної підготовки керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками у системі післядипломної педагогічної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Психологічна підготовка керівників освітніх організацій ґрунтується на розробленій нами моделі психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками та її змістовній структурі. Розвиток психологічної готовності керівників освітніх організацій розглядається як результат підготовки цих керівників до управління

педагогічними працівниками. Психологічна підготовка керівників освітніх організацій у системі післядипломної освіти, на нашу думку, буде успішно здійснена в результаті запровадження *спецкурсу* “Формування психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками”.

Мета спецкурсу: розкрити психологічні особливості управління педагогічними працівниками та психологічну готовність керівників освітніх організацій до успішного його проведення.

Завдання спецкурсу:

1) глибоке засвоєння керівниками освітніх організацій знань, що розкривають зміст і структуру управління педагогічними працівниками та психологічні чинники, які впливають на його здійснення;

2) опанування нових знань щодо сутності і специфіки інноваційного підходу до управління педагогічними працівниками;

3) опанування керівниками освітніх організацій діагностичного інструментарію основних складових управління педагогічними працівниками (підбір, відбір педагогічних працівників; адаптація педагогічних працівників; оцінка педагогічних працівників; професійне навчання педагогічних працівників; особистісно-професійне зростання педагогічних працівників) та психологічної готовності до його здійснення;

4) опанування керівниками освітніх організацій первинних умінь підбору організаційних форм і методів до успішного здійснення процесу управління педагогічними працівниками в освітній організації та розвитку складових психологічної готовності до цього процесу.

Структура спецкурсу “Формування психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками” містить два розділи і визначається за загальним планом, який подано в таблиці.

Перший розділ спецкурсу “Психологічний аналіз управління педагогічними працівниками” присвячено аналізу сутності управління педагогічними працівниками та ролі керівника в цьому процесі, визначенню

інноваційного підходу до управління педагогічними працівниками в освітній організації. Цей розділ містить два практичних заняття.

Таблиця – Структура спецкурсу “Формування психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками”

№ з/п	Назва тем змістовних розділів	Форма занять, кількість годин		
		Усього	Практичне заняття	Самостійна робота
Розділ 1				
Психологічний аналіз управління педагогічними працівниками				
1	Тема 1. Сутність управління педагогічними працівниками та роль керівника освітньої організації в цьому процесі	2	2	
2	Тема 2. Інноваційний підхід до управління педагогічними працівниками в освітній організації	2	2	
Розділ 2				
Особливості психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками				
3	Тема 3. Зміст і структура психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками	4	2	2
4	Тема 4. Мотиваційний компонент психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками	6	4	2
5	Тема 5. Когнітивний компонент психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками	6	4	2
6	Тема 6. Операційно-діяльнісний компонент психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками	6	4	2
7	Тема 7. Особистісний компонент психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками	6	4	2
Розробка творчого проекту та його презентація		4	2	2
Усього		36	24	12

Другий розділ спецкурсу “Особливості психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками” стосується загального змісту психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками і висвітленню основних її компонентів (мотиваційного, когнітивного, операційно-діяльнісного, особистісного). Цей розділ містить п’ять практичних занять.

Обсяг та організаційна форма спецкурсу. Програмний матеріал спецкурсу розраховано на 36 академічних годин, з яких: 22 акад. год. – практичні заняття; 10 акад. год. – самостійна робота; 4 акад. год. – розробка творчого проекту та його презентація.

Тренінг розроблено для очної й очно-дистанційної форми підвищення кваліфікації керівників освітніх організацій у системі післядипломної педагогічної освіти.

Так, очно-дистанційна форма передбачає проведення двох очних сесій (настановної та контрольної-залікової), тривалістю шість днів кожна, і міжсесійний період (дистанційний етап для самостійної роботи впродовж чотирьох тижнів). На очному етапі планується сім практичних занять: під час настановної сесії – три практичних заняття, кожне з яких складає дві години, а під час контрольної-залікової сесії – чотири практичних заняття, кожне з яких складає чотири години. Крім того, у структурі спецкурсу дві години відводиться на презентацію творчого проекту. На дистанційному етапі слухачі будуть виконувати спеціальні індивідуальні домашні завдання, що надасть їм можливість успішно виконати завдання під час практичних занять. Обсяг самостійної роботи складає 12 годин.

Стосовно очної форми необхідно зазначити, що ця форма передбачає проведення сім практичних занять упродовж чотирьох тижнів, дві годин для презентації творчого проекту. Також 12 годин відводиться на самостійну роботу. Далі розглянемо **зміст практичних занять**.

Практичне заняття 1

Сутність управління педагогічними працівниками та роль керівника освітньої організації в цьому процесі

1. *Метод незавершених речень (з подальшим груповим обговоренням):* “Управлінська діяльність...”.

2. *Групова дискусія:* “Якими є загальні та специфічні особливості управлінської діяльності керівників освітніх організацій порівняно з іншими видами діяльності?”.

3. *Індивідуальне рефлексивне завдання (з подальшим груповим обговоренням) (письмовий варіант*)*: “Виберіть за значущістю для Вас виокремлені складові управлінської діяльності і позначте їх відповідним цифровим номером?”.

*Результати виконання цього завдання записуються учасниками в окремо розданих картках “Основні складові управлінської діяльності керівників освітніх організацій”.

4. *Робота в малих групах та презентація виконання завдання з елементами дискусії*: “Об’єднайте складові управлінської діяльності у певні групи і надайте їм відповідні назви”.

5. *Міні-лекція з використанням мультимедійної презентації*: “Сутність, особливості й основні напрямки управлінської діяльності керівників освітніх організацій”.

6. *Метод незавершених речень (з подальшим груповим обговоренням)*: “Управління педагогічними працівниками...”.

7. *Групова дискусія*: “З якою метою здійснюється управління педагогічними працівниками”.

8. *Індивідуальне рефлексивне завдання (з подальшим груповим обговоренням) (письмовий варіант*)*: “Проаналізуйте та здійсніть ранжування складових управління педагогічними працівниками за ступенем їх значущості для Вас особисто”.

*Результати виконання цього завдання записуються учасниками в окремо розданих картках “Основні складові управління педагогічними працівниками в освітній організації”.

Практичне заняття 2

Зміст і структура інноваційної технології управління педагогічними працівниками в освітній організації

1. *Індивідуальне проблемне завдання (з подальшим груповим обговоренням*)*: “На прикладі власного навчального закладу проаналізуйте, як здійснюється управління педагогічними працівниками. Визначте плюси та мінуси цього процесу”.

*Під час обговорення звернути увагу: якій складовій управління педагогічними працівниками надають перевагу керівники освітніх організацій, а яку вважають менш значущою. Визначити чому саме?

2. *Метод аналізу проблем під час управління педагогічними працівниками* (робота в парах) (з подальшим груповим обговоренням): “Визначте найактуальніші проблеми, з якими стикається керівник освітньої організації під час управління педагогічними працівниками. Фахівці з яких галузей можуть допомогти Вам вирішити ці проблеми?”

3. *Групова дискусія*: “Які організаційні форми і методи Ви використовуєте для успішної реалізації основних складових управління педагогічними працівниками?”

4. *Міні-лекція з використанням мультимедійної презентації*: “Сутність та структура технології проведення управління педагогічними працівниками в освітній організації”.

5. *Робота в малих групах і презентація виконання завдання з елементами дискусії*: “Розробити програму управління педагогічними працівниками, урахувавши при цьому проблему, над якою працює навчальний заклад”.

Практичне заняття 3

Психологічна готовність керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками й основні чинники її становлення

1. *Метод незавершених речень* (з подальшим груповим обговоренням): “Психологічна готовність ...”; “Психологічна готовність керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками ...”.

2. *Індивідуальне рефлексивне завдання* (з подальшим груповим обговоренням) (*письмовий варіант**): “Виберіть за значущістю для Вас виокремлені компоненти психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками та позначте їх відповідним цифровим номером?”.

*Результати виконання цього завдання записуються учасниками в окремо розданих картках “Основні компоненти психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками”.

3. *Міні-лекція з використанням мультимедійної презентації*: “Зміст і структура психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками”.

4. *Групова дискусія*: “Які психологічні чинники можуть впливати на психологічну готовність керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками?”.

5. *Міні-лекція з використанням мультимедійної презентації*: “Основні групи чинників, що впливають на успішність психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками”.

6. *Робота в малих групах та презентація виконання завдання з елементами дискусії*: “Виокреміть найбільш доцільні організаційні форми Вашої психологічної підготовки до управління педагогічними працівниками”.

Практичне заняття 4

Розвиток мотивації управлінської діяльності керівників освітніх організацій та її значення для процесу управління педагогічними працівниками (розвиток мотиваційного компоненту психологічної готовності)

1. *Метод незавершених речень (з подальшим груповим обговоренням)*: “Мотивація...”; “Мотивація управлінської діяльності...”.

2. *Групова дискусія*: “Які потреби і ціннісні орієнтири повинні переважати у керівників освітніх організацій для успішного здійснення управління педагогічними працівниками”.

3. *Міні-лекція з використанням мультимедійної презентації*: “Зміст та структура мотиваційного компоненту психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками”.

4. *Індивідуальне рефлексивне завдання (з подальшим груповим обговоренням)*: “Із визначених вище потреб і ціннісних орієнтирів виберіть, які Ви хотіли б розвинути, удосконалити для успішного управління педагогічними працівниками (виберіть, будь-ласка, із кожної групи, поданої вище, окремо)”.

5. *Робота в малих групах* (з подальшим груповим обговоренням): “Визначте психологічні умови розвитку потреб та ціннісних орієнтирів, необхідних для успішного управління педагогічними працівниками”.

Практичне заняття 5

Розвиток знань керівників освітніх організацій з проблеми управління педагогічними працівниками (розвиток когнітивного компоненту психологічної готовності)

1. *Метод незавершених речень* (з подальшим груповим обговоренням): “Підбір, відбір педагогічних працівників...”; “Адаптація педагогічних працівників...”; “Оцінка педагогічних працівників...”; “Професійне навчання педагогічних працівників...”; “Особистісно-професійне зростання педагогічних працівників...”.

2. *Групова дискусія*: “З якою метою здійснюються основні складові управління педагогічними працівниками в освітніх організаціях (підбір, відбір педагогічних працівників; адаптація педагогічних працівників; оцінка педагогічних працівників; професійне навчання педагогічних працівників; особистісно-професійне зростання педагогічних працівників)?”.

3. *Міні-лекція з використанням мультимедійної презентації*: “Сутність і мета здійснення основних складових управління педагогічними працівниками в освітніх організаціях, відповідно до традиційного та інноваційного підходів”.

4. *Робота в парах* (з подальшим груповим обговоренням) (*письмовий варіант* *): “Виберіть за значущістю для Вас виокремлені організаційні форми і методи, що сприятимуть успішній реалізації кожної складової управління педагогічними працівниками, та позначте їх відповідним цифровим номером?”.

*Результати виконання цього завдання записуються в окремо розданих картках “Основні організаційні форми та методи успішної реалізації кожної складової управління педагогічними працівниками”.

5. *Міні-лекція з використанням мультимедійної презентації*: “Дві основні групи організаційних форм і методів щодо успішної реалізації кожної складової управління педагогічними працівниками”.

Практичне заняття 6

Розвиток практичних вмінь та вдосконалення професійного досвіду керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками (розвиток операційно-діяльнісного компоненту психологічної готовності)

1. *Групова дискусія*: “Які вміння і професійний досвід повинен мати керівник освітньої організації для успішного управління педагогічними працівниками?”.

2. *Метод аналізу управлінських ситуацій під час управління педагогічними працівниками з подальшим груповим обговоренням (робота в парах)*: “Визначте найактуальніші управлінські ситуації, з якими стикається керівник освітньої організації під час управління педагогічними працівниками?”.

3. *Аналіз управлінських ситуацій з подальшим груповим обговоренням (робота в малих групах)*: “Роздаються картки з прописаними різними управлінськими ситуаціями, що стосуються основних складових управління педагогічними працівниками в освітніх організаціях (підбір, відбір педагогічних працівників; адаптація педагогічних працівників; оцінка педагогічних працівників; професійне навчання педагогічних працівників; особистісно-професійне зростання педагогічних працівників). Завдання: проаналізувати, за допомогою яких умінь та професійного досвіду керівник освітньої організації може вирішити цю управлінську ситуацію?”.

Практичне заняття 7

Розвиток особистісних характеристик керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками (розвиток особистісного компоненту психологічної готовності)

1. *“Мозковий штурм”*: “Які індивідуально-особистісні характеристики необхідно мати керівнику освітньої організації для проведення успішного управління педагогічними працівниками?”.

2. *Міні-лекція з використанням мультимедійної презентації*: “Зміст і структура особистісного компонента психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками”.

3. *Індивідуальне рефлексивне завдання (з подальшим груповим обговоренням) (письмовий варіант)*: “Із визначених вище індивідуально-особистісних характеристик виберіть ті, які Ви хотіли б розвинути, удосконалити для успішного управління педагогічними працівниками (виберіть, будь-ласка, із кожної групи, поданої вище, окремо)”.

4. *Робота в малих групах та презентація виконання завдання з елементами дискусії*: “Визначте психологічні умови і засоби розвитку індивідуально-особистісних характеристик керівників освітніх організацій, необхідних для успішного управління педагогічними працівниками”.

Для **виконання домашніх завдань** може бути запропоновано, наприклад, такі завдання:

1. “Визначте рівень розвитку внутрішніх (психологічних) чинників Вашої освітньої організації і те, який чином вони впливають на успішність управління педагогічними працівниками (організаційний розвиток; організаційна культура; соціально-психологічний клімат)?”. Використовуйте для цього такі методики: “Як розвивається Ваша організація?” [9]; “Дослідження різних типів організаційної культури” [10]; “Аналіз та оцінка соціально-психологічного клімату в колективі” [15] (практичне заняття 3).

2. “Визначте рівень переважаючих у Вас потреб і ціннісних орієнтирів, що сприятимуть успішному здійсненню управління педагогічними працівниками”. Використовуйте для цього такі методики: “Орієнтаційні стилі професійно-діяльного спілкування” (Н. П. Фетискин, В. В. Козлов, Г. М. Мануйлов); “Діагностика мотиваційних орієнтацій в міжособистісних комунікаціях” (І. Д. Ладанов, В. А. Уразаєва); “Діагностика привабливості праці” (В. М. Снетков) [15] (практичне заняття 4).

3. “Проаналізуйте, з якою метою та за допомогою яких організаційних форм і методів Ви здійснюєте основні складові управління педагогічними

працівниками? Які проблеми виникають під час реалізації кожної із складових управління педагогічними працівниками?” (практичне заняття 5).

4. “Проаналізуйте й опишіть, з якими управлінськими ситуаціями Ви найчастіше стикаєтесь під час управління педагогічними працівниками? Обґрунтуйте свій варіант рішення” (практичне заняття 6).

5. “Визначте свої індивідуально-особистісні характеристики (до управлінської діяльності, до роботи з педагогічними працівниками, до самого себе) та з’ясуйте, як вони впливають на успішність управління педагогічними працівниками”. Використовуйте для цього такі методики: “Оцінка власного рівня прав”; “Діагностичні дослідження проблеми надання прав і делегування повноважень”; “Наскільки Ви творча людина?” [15] (практичне заняття 7).

Результати виконання домашніх завдань перевіряються під час практичних завдань.

Заключна частина спецкурсу передбачає *розробку творчого проекту* на тему “Інноваційна програма управління педагогічними працівниками, урахуваючи проблему, над якою працює освітня організація” (з метою взаємонавчання та пошуку спільних позицій).

Мета творчого проекту: розробити інноваційну програму управління педагогічними працівниками в освітній організації, урахуваючи проблему, над якою працює освітня організація.

Основні завдання творчого проекту:

1. Визначити основні етапи технології проведення управління педагогічними працівниками в освітній організації: підготовчий, практичний, корекційний.

2. Розробити комплексно-цільову програму управління педагогічними працівниками, що передбачає врахування основних складових управління педагогічними працівниками.

3. Підібрати організаційні форми і методи, за допомогою яких буде здійснено реалізацію основних складових управління педагогічними працівниками.

4. Визначити відповідальних осіб за виконання визначених організаційних форм та методів щодо успішного управління педагогічними працівниками.

Висновки. Розвиток психологічної готовності керівників освітніх організацій розглядається як результат підготовки цих керівників до управління педагогічними працівниками. Психологічна підготовка керівників освітніх організацій у системі післядипломної освіти може бути здійснена в результаті запровадження спецкурсу “Формування психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками”, що передбачає розкриття інноваційного підходу до управління педагогічними працівниками і психологічної готовності керівників освітніх організацій до успішного його проведення.

Розроблені практичні заняття повною мірою відображають зміст кожної теми спецкурсу та спрямовані на опанування знань щодо інноваційного підходу до управління педагогічними працівниками, розвиток основних компонентів психологічної готовності до цього процесу.

Розробка творчого проекту передбачала закріплення отриманих знань і первинних умінь керівників до управління педагогічними працівниками, ураховуючи проблему, над якою працює їх освітня організація.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямку автор вбачає в апробації спецкурсу “Формування психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками” на курсах підвищення кваліфікації категорії “керівні кадри освітніх організацій” в інститутах післядипломної педагогічної освіти.

Список використаної літератури

1. Брюховецька, О. В. Психологічні умови підготовки керівників загальноосвітніх навчальних закладів до управлінського спілкування : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.07 “Педагогічна та вікова психологія” / О. В. Брюховецька. – К., 2007. – 21 с.

2. Вознюк, А. В. Сутність та основні компоненти психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління педагогічними працівниками / А. В. Вознюк // Теоретичні і прикладні проблеми психології : зб. наук. праць / голова ред. колегії збірника Н. Є. Завацька. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2012. – № 3 (29). – С. 71–79.

3. Вознюк, А. В. Дизайн дослідження та діагностичний інструментарій для вивчення психологічної готовності керівників до управління педагогічними працівниками / А. В. Вознюк // Актуальні проблеми психології : збірник наук. праць Інституту психології імені Г. С. Костюка. – К. : ДП “Інформаційно-аналітичне агентство”, 2011. – Том X : Психологія навчання. Генетична психологія. Медична психологія. – Вип. 19. – С. 38–46.

4. Вознюк, А. В. Чинники формування психологічної готовності керівників до управління педагогічними працівниками / А. В. Вознюк // Актуальні проблеми психології : зб. наук. праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України / [ред. кол. : С. Д. Максименко (голов. ред.) та ін.]. – К. : А.С.К., 2011. – Т. I : Організаційна психологія. Економічна психологія / за ред. С. Д. Максименка, Л. М. Карамушки. – 2011. – Вип. 31. – С. 30–35.

5. Вознюк, А. В. Ступінь значущості управління педагогічними працівниками для керівників освітніх організацій в процесі здійснення управлінської діяльності (результати пошукового етапу дослідження) / А. В. Вознюк // Актуальні проблеми психології : зб. наук. праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України / [ред. кол. : С. Д. Максименко (голов. ред.) та ін.]. – К. : А.С.К., 2012. – Т. I : Організаційна психологія. Соціальна психологія. Економічна психологія / за ред. С. Д. Максименка, Л. М. Карамушки. – 2012. – Вип. 36. – С. 204–208.

6. Дзюба, Т. М. Формування психологічної готовності заступника директора школи до взаємодії з учителями в умовах конфлікту : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.07 “Педагогічна та вікова психологія” / Т. М. Дзюба. – К., 2007. – 20 с.

7. Івкін, В. М. Формування психологічної компетентності менеджерів освіти до управління змінами в освітніх організаціях / В. М. Івкін // Психологічні основи ефективної діяльності організацій в умовах соціально-економічних змін : тези IV наук.-практ. конф. з організаційної та економічної психології (Київ,

23–24 листопада 2006 р.) / за наук. ред. Л. М. Карамушки. – К. : Наук. світ, 2006. – С. 35–36.

8. Карамушка, Л. М. Психологія освітнього менеджменту : навчальний посібник / Л. М. Карамушка. – К. : Либідь, 2004. – 424 с.

9. Карамушка, Л. М. Дизайн дослідження та діагностичний інструментарій для вивчення психологічних особливостей організаційного розвитку / Л. М. Карамушка // Актуальні проблеми психології / [ред. кол. : С. Д. Максименко (голов. ред.) та ін.]. – К. : А.С.К., 2009. – Т. I : Організаційна психологія. Економічна психологія. Соціальна психологія / за ред. С. Д. Максименка, Л. М. Карамушки, 2009. – Ч. 24. – С. 196–208.

10. Культура организации : учебное пособие / А. Н. Чаплина, Т. А. Вашко. – Красноярск : Красноярский коммерческий ин-т, 1996.

11. Москальова, А. С. Психологічна готовність керівників освітніх організацій до попередження професійних криз: гендерний аналіз / А. С. Москальова // Актуальні проблеми розвитку організаційної та економічної психології в Україні : тези I Всеукраїнського конгресу з організаційної та економічної психології (Кам'янець-Подільський, 29 червня – 2 липня 2011 року) / за наук. ред. С. Д. Максименка, Л. М. Карамушки. – К. ; Кам'янець-Подільський : Аксіома. 2011. – С. 105–107.

12. Овдієнко, І. М. Зміст і структура психологічної готовності керівників загальноосвітніх навчальних закладів до взаємодії зі шкільною психологічною службою / І. М. Овдієнко // Актуальні проблеми психології / ред. кол. : С. Д. Максименко (голов. ред.) та ін. – К. : Наук. світ, 2007. – Т. I : Організаційна психологія. Економічна психологія. Соціальна психологія / за ред. : С. Д. Максименка, Л. М. Карамушки. – 2008. – Ч. 20. – С. 106–108.

13. Тополенко, О. О. Формування психологічної готовності керівників закладів середньої освіти до прийняття управлінських рішень : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.10 “Організаційна психологія; економічна психологія” / О. О. Тополенко. – К., 2009. – 21 с.

14. Фадєєва, М. В. Проблема психологічної підготовки керівників загальноосвітніх навчальних закладів до формування позитивного іміджу освітньої організації / М. В. Фадєєва // Актуальні проблеми психології / ред. кол. : С. Д. Максименко (голов. ред.) та ін. – К. : Наук. світ, 2007. – Т. I : Організаційна

психологія. Економічна психологія. Соціальна психологія / за ред. : С. Д. Максименка, Л. М. Карамушки. – 2008. – Ч. 20. – С. 124–126.

15. Фетискин, Н. П. Социально-психологическая диагностика развития личности и малых групп / Фетискин Н. П., Козлов В. В., Мануйлов Г. М. – М. : Изд-во Института психотерапии, 2002. – 490 с.

Рецензент: доктор психологічних наук, доцент Поліщук В. М.

Стаття надійшла до редакції 21.11.2013.

Вознюк А. В. Содержание и структура психологической подготовки руководителей образовательных организаций к управлению педагогическими работниками в системе последипломного педагогического образования

В статье раскрыта сущность психологической готовности руководителей образовательных организаций к управлению педагогическими работниками. Определены содержание и структура психологической подготовки руководителей образовательных организаций к управлению педагогическими работниками в системе последипломного педагогического образования.

Ключевые слова: *управление педагогическими работниками, психологическая готовность руководителей образовательных организаций к управлению педагогическими работниками, образовательные организации, последипломное педагогическое образование.*

Vozniuk A. V. The content and structure of psychological training of heads of educational institutions to the management of teaching staff in the system of postgraduate pedagogical education

This article deals with the nature of psychological readiness of heads of educational institutions to the management of teaching staff. The content and structure of psychological training of heads of educational institutions to the management of teaching staff in the system of postgraduate pedagogical education have been determined.

Key words: *management of teaching staff, psychological readiness of heads of educational institutions to the management of teaching staff, educational institutions, postgraduate pedagogical education.*